

VIZIUNEA ANABAPTISTĂ

de Harold S. Bender

Notă editorială:

Harold S. Bender (1897-1962) a fost un istoric menonit renumit din secolul XX. A slujit aproape 29 de ani la Colegiul Goshen și la Seminarul biblic al acestui colegiu până când a murit. A fost un pastor menonit ordonat și a lucrat în multe organizații menonite din timpul său. A fost președintele Comitetului istoric și de cercetare, a Comitetului cu probleme de pace și președintele Conferinței mondiale menonite.

A fondat și a editat jurnalul istoric menonit “The Mennonite Quarterly Review” care apărea trimestrial și de asemenea, a fost editorul celor patru volume mari ale Enciclopediei Menonite precum și autorul a numeroase articole și cărți.

“Viziunea anabaptistă”, prezentată în fața Societății americane de istorie a bisericii în 1943, a devenit un eseu clasic despre spiritul mișcării anabaptiste. A apărut în jurnalele de specialitate și a fost tradus în diferite limbi. Din cauza spațiului, ediția aceasta a revistei “Sămânța adevărului” omite referințele extinse ce pot fi citite în broșura din limba engleză care conține articolul în întregime.

* * * * *

“Judecând după primirea făcută de către cei ce aveau puterea în biserică și în stat, atât în țările romano-catolice, cât și în cele protestante, **mișcarea anabaptistă a fost una dintre cele mai tragice din istoria creștinismului;** dar judecând după principiile trăite de oamenii care au purtat acest nume de batjocură, **mișcarea anabaptistă trebuie considerată ca fiind una dintre cele mai importante și semnificative acțiuni ale frământării.**”

religioase a omului în căutarea adevărului.

Ea a adunat toate cuceririle mișcărilor anterioare și reprezintă solul spiritual în care au răsărit toate mișcările nonconformiste, fiind primul anunț simplu din istoria modernă a unui program pentru un nou tip de societate creștină, de care lumea modernă, în special America și Anglia, cu greu și-au dat seama. Reprezintă o societate religioasă absolut liberă și independentă și un stat în care fiecare om contează ca om, având rolul său în modelarea atât a bisericii, cât și a statului.”

Aceste cuvinte ale lui Rufus M. Jones reprezintă una dintre cele mai bune caracterizări ale mișcării anabaptiste și contribuția ei la cultura creștină modernă în limba engleză. În urmă cu treizeci și cinci de ani, când s-au scris aceste cuvinte, au fost îndrăznețe, dar viabile, fiind dovedite din plin de cercetările făcute de atunci și până astăzi.

Nu încapă nici o îndoială că marile principii ale libertății de conștiință, ale separării bisericii de stat și ale voluntarismului religios, care sunt principii de bază în protestantismul american și sunt esențiale pentru democrație, derivă de fapt de la anabapțiștii din perioada reformei care le-a enunțat clar pentru prima dată și care au provocat lumea creștină să le pună în practică.

Descendența de-a lungul secolelor s-ar putea să nu fie întotdeauna clară și s-ar putea să fi trecut prin alte mișcări și grupări intermediare, **dar originea lor anabaptistă** este de necontestat.

Reformatorii secolului XVI au înțeles poziția anabaptistă în acest punct foarte bine și au respins-o în mod deliberat.

Martorul cel mai bun este Heinrich Bullinger, succesorul lui Zwingli la Zurich, a cărui viață activă acoperă primii cincizeci de ani din istoria anabapțiștilor din Elveția și care i-a cunoscut atât de bine, încât a publicat două tratate mari împotriva acestora în 1531 și în 1561. Conform cu spusele lui Bullinger, frații elvețieni învățau că:

Nu se poate și nu trebuie folosită forța pentru a obliga pe cineva să accepte credința, deoarece credința este un dar de la Dumnezeu. Este greșit să obligi pe cineva, prin forță, să îmbrățișeze credința sau să omori pe cineva pentru credința lui greșită. Este o greșeală ca în biserică să se folosească altă sabie decât sabia divină a Cuvântului.

Împărăția seculară trebuie despărțită de biserică și nici un conducător secular nu trebuie să exercite autoritate în biserică. Domnul a poruncit doar predicarea Evangheliei, nu obligarea oamenilor pentru a o accepta.

„Adevărata biserică a lui Hristos se caracterizează prin faptul că suferă și îndură persecuția, dar nu exercită persecuție asupra nimănui.”

Bullinger prezintă aceste idei nu apreciativ, ci dimpotrivă, el susține nevoia suprimării rigide a celor care sunt de altă părere. Punct cu punct încearcă să respingă învățătura anabaptistă, încheind cu afirmația că omorârea anabapțiștilor este un serviciu necesar și lăudabil.

Dar oricât de mare este contribuția anabaptistă la dezvoltarea libertății religioase, acest concept nu numai că nu epuizează, ci, pur și simplu, nu reușește să definească adevărata esență a anabaptismului.

La o ultimă analiză, libertatea religioasă este un concept pur formal, lipsit de conținut; nu spune nimic despre credință sau despre modul de viață al celor care îl susțin, nici nu dezvăluie scopurile lor sau programul de acțiune.

Anabaptismul nu are numai scopuri clar definite, ci și un program bine definit de acțiune. De fapt cu cât cineva se apropie mai mult de acest grup, cu atât devine mai conștient de **marea viziune** care le-a format cursul în istorie și pentru care și-au dat viața cu bucurie.

Înainte de a descrie această viziune este bine să observăm că mișcarea a atras masele de creștini din secolul al XVI-lea. Sebastian Franck, care a fost el însuși un adversar, a scris în 1531, cam la șapte ani după începerea mișcării din Zurich:

“**Anabapțiștii** s-au răspândit atât de rapid, încât învățătura lor a cuprins întreaga țară. În scurt timp ei au avut foarte mulți adepți și au botezat cu miile, atrăgând spre ei multe suflete sincere care aveau entuziasm pentru Dumnezeu.... Au crescut atât de rapid, încât lumea se temea de o răscoală din partea lor, deși am aflat că această teamă nu avea nici un fel de justificare.”

În același an, Bullinger a scris că “oamenii alergau după ei de parcă erau niște sfinți în viață.” Un alt scriitor contemporan afirmă că “anabaptismul s-a răspândit cu o viteză așa de mare, încât aveau de ce să se teamă că majoritatea oamenilor obișnuiți se vor uni cu această mișcare.”

Zwingli se temea atât de tare de puterea mișcării, încât s-a plâns, spunând că lupta cu partida catolică nu era decât “o joacă de copil” în comparație cu conflictul cu anabapțiștii.

Persecuția severă a mișcării anabaptiste din anii 1527-1560 nu numai în Elveția, Germania de Sud și Turingia, dar și în Austria, precum și în Țările de Jos, dovedește puterea mișcării și graba disperată cu care **autoritățile catolice, luterane și zwingliene** s-au străduit s-o înăbușe înainte de-a fi prea târziu.

Binecunoscutul decret emis în 1529 de către Dieta de la Spires (aceeași dietă care a protestat împotriva restricției libertăților protestanților) a pronunțat sentința la moarte pentru toți anabapțiștii, poruncind ca “fiecare anabaptist sau persoană rebotezată, indiferent de sex, să fie trimisă la moarte prin foc, sabie sau alt mod.” În mod repetat, în sesiunile următoare ale dietei imperiale, acest decret a fost reinvocat și intensificat.

În 1551 Dieta din Augsburg a emis un decret care prevedea că judecătorii și jurații care ezitau în pronunțarea sentinței cu moartea pentru anabapțiști vor fi îndepărtați din slujbă și pedepsiți cu amenzi grele și închisoare.

Autorităților le-a fost greu să-și execute programul de suprimare, pentru că foarte curând au descoperit că anabapțiștilor nu le era teamă nici de tortură nici de moarte,

sigilându-și cu bucurie credința cu sângele lor.

De fapt, mărturia plină de bucurie a martirilor anabapțiști a fost un mare impuls pentru noii convertiți, pentru că întărea credința oamenilor, așa cum nimic altceva nu ar putea-o face.

Deci, găsind că metoda obișnuită a proceselor și a sentințelor individuale se dovedea total nepotrivită pentru a se împotrivi curentului, autoritățile au recurs la soluția disperată de a trimite în toată țara companii de călăi înarmați și soldați călare pentru a-i vâna pe anabapțiști și pentru a-i omorâ pe loc, individual sau în masă, fără nici un proces sau sentință.

Aplicarea cea mai atroce a acestei politici a avut loc în Swabia unde un număr de 400 de agenți ai poliției speciale din 1528, trimiși împotriva anabapțiștilor, s-a dovedit a fi prea mic și a trebuit să se mărească la 1000. Un mareșal imperial al poliției militare, Berthold Aichele, a fost administratorul șef al acestui program sângeros în Swabia și în alte regiuni până când, în cele din urmă, plin de groază, după o execuție la Brixen și-a ridicat mâinile spre cer și a jurat solemn că nu va mai omorâ nici un anabaptist, jurământ pe care l-a respectat.

Contele de Alzeț din Palatinat, după ce au fost executați 350 anabapțiști, a fost auzit spunând: "Ce să mai fac, cu cât omor mai mulți, cu atât numărul lor devine mai mare!"

Persecuția și martirajul anabapțiștilor sunt o dovadă nu doar a mărimii mişcării, ci și a viziunii care ardea în ei. Lucrul acesta este prezentat cel mai bine într-o relatare mișcătoare scrisă în 1542 și luată din cronica veche Huterită, unde se găsește la sfârșit un raport despre 2173 frați și surori care și-au dat viața pentru credința lor.

Nici o ființă umană n-a fost în stare să scoată din inima lor ceea ce experimentaseră, atât de mult Îl iubeau ei pe Dumnezeu. Focul lui Dumnezeu ardea în ei. Erau gata să rabde moartea cea mai cruntă, ar fi preferat să moară chiar de zece ori, decât să părăsească adevărul divin pe care l-au îmbrățișat...

Au băut din apa care curge din sanctuarul lui Dumnezeu, da, din apa vieții. Și-au dat

seama că Dumnezeu i-a ajutat să poarte crucea și să învingă amărăciunea morții. Focul lui Dumnezeu ardea înăuntrul lor. Cortul lor nu l-au ridicat aici pe Pământ, ci în veșnicie, iar credința era baza și siguranța lor.

Credința acestora înflorea ca un crin, loialitatea ca un trandafir, iar evlavia și sinceritatea lor ca floarea din grădina lui Dumnezeu. Îngerul Domnului s-a luptat pentru ei ca să nu poată fi lipsiți de coiful mântuirii.

Prin urmare, au suportat tortura și agonia fără teamă. În gândirea lor sfântă ei considerau lucrurile acestei lumi doar o umbră, având singuranța unor lucruri mai bune. Erau atât de atrași de Dumnezeu, încât nu știau nimic, nu căutau nimic, nu doreau nimic, nu iubeau nimic decât pe Dumnezeu, de aceea aveau mai multă răbdare în suferințele lor decât cei care îi torturau.

Persecutorii credeau că pot stinge focul lui Dumnezeu, dar prizonierii cântau în închisori și se bucurau, astfel că dușmanii lor de afară erau mai înspăimântați decât prizonierii și nu știau ce să facă cu ei.

Adesea, zi și noapte, unora li se vorbea frumos, iar cu alții se discuta în contradictoriu, cu înțelepciune și șiretenie, cu multe cuvinte dulci și plăcute, discuții purtate de călugări și preoți sau doctori în teologie care aduceau multe mărturii false, cu amenințări sau muștrări și ridiculizări, da, cu minciuni și calomnii dureroase la adresa frățietății, dar nici unul din aceste lucruri nu i-a atins și nu i-a făcut să cedeze.

Prin jefirea acestui sânge nevinovat s-au ridicat creștini pretutindeni, pentru că toată această persecuție n-a rămas fără rod.

de Harold S. Bender

Înainte de a defini *viziunea anabaptistă*, este esențial să definim clar ce se înțelege prin termenul “anabaptist”, pentru că numele acesta a ajuns să fie folosit în istoriografia

modernă pentru a denumi o mare varietate de grupări reformatoare, uneori a fost definită întreaga “aripă stângă a Reformei” (Roland Bainton), “Bolșevicii Reformei” (Preserved Smith).

Deși istoria finală a anabaptismului nu a fost scrisă încă, știm destul astăzi pentru a trage o linie de demarcație între **anabaptismul evanghelic** și constructiv pe de o parte, care s-a născut în sânul zwinglianismului din Zurich, Elveția, în 1525 și stabilit în Țările de jos în 1533 și grupurile variate mistice, spirituale, revoluționare sau chiar antinomice legate între ele sau fără nici o legătură, pe de altă parte, care au apărut și dispărut ca florile câmpului în acele zile ale marii reînnoiri.

Primul, anabaptismul propriu-zis, și-a păstrat cursul neîntrerupt în Elveția, Germania de sud, Austria și Olanda în timpul secolului XVI și a continuat până astăzi în mișcarea menonită, care astăzi conține 500.000 membri botezați în Europa și America. Nu mai există nici o scuză ca să confundăm caracterul clar al anabaptismului veritabil cu Thomas Muntzer și Războiul țărănesc, sau orice altă aberație a protestantismului secolului XVI.

Totuși ar putea exista scuze pentru o greșeală care poate fi făcută de un student neinformați care nu înțelege **viziunea anabaptistă**, din cauza interpretărilor variate date mișcării chiar și de către cei care o apreciau sau o aprobau.

De exemplu sunt scriitorii socialiști, conduși de Kautskî, care caracterizau anabaptismul fie ca “predecesorul socialismului modern” fie ca “efortul culminant al comunismului medieval” și care în realitate îl vedeau doar ca un înveliș extern religios al unei mișcări de clasă. Sunt apoi sociologii cu determinismul lor socio-economic așa cum e reflectat în abordarea lui Richard Niebuhr privind originea socială a denominațiilor religioase.

Mai este Albert Ritschl, care vede în anabaptism o continuare ascetică semimonastică a terțiarilor medievali franciscani și plasează preoții din secolul XVII pe aceeași linie.

Ludwig Keller, care îi vede pe anabapțiști în perioada pre-Reformei sub masca grupului

Waldense și a altor grupări similare pe care îi numește “frățietatea evanghelică veche” și pentru care găsește o continuitate în cele mai îndepărtate ere. Legați de Keller sunt primii istorici baptiști (și desigur menoniți) care se bucură să vadă în anabaptiști veriga lipsă care îi menține în succesiunea apostolică a adevăratei biserici începând de la grupul Waldense, la Bogomili, Cathari, Paulini, Donatiști până la Rusalii.

Mai recent sunt Rufus M. Jones care este înclinat să clasifice anabaptiștii printre mistici și Walter Koehler care vede originea lor în umanismul erasmic.

Totuși mai există o interpretare, veche de o sută de ani, care este tot mai acceptată și care este probabil destinată să domine.

Este interpretarea care susține că anabaptismul este punctul culminant al Reformei, împlinirea viziunii originale a lui Luther și a lui Zwingli și aceasta face din anabaptism un protestantism evanghelic consecvent care caută să recreeze fără compromis biserica originală Nou Testamentală, așa cum era în viziunea Domnului Hristos și a apostolilor.

Această interpretare începe în 1848 cu faimoasa carte a lui Max Gobel “Geschichte des christlichen Lebens in der Rheinisch-Westfalischen Kirche,” continuă cu lucrarea epocală a lui C.A. Cornelius, mai ales în “Geschichte des Munsterschen Aufruhrs” (1855-1860), se găsește apoi în lucrările unor oameni ca Johann Loserth, Karl Rembert și John Horsch și se regăsește în contemporani ca Ernst Correl din Washington și Fritz Blanke din Zurich. Un citat din Gobel ne-ar putea ajuta să ilustrăm această interpretare:

Caracteristica esențială care distinge această biserică este marele accent care se pune pe convertirea personală reală și nașterea din nou a fiecărui creștin prin Duhul Sfânt... Ei puneau accentul și aveau ca țel trăirea doctrinei și credinței creștine în inima și în viața fiecărui creștin din întreaga biserică creștină. **Scopul lor era adunarea tuturor adevăraților credincioși din bisericile naționale degenerate într-o biserică creștină adevărată.** Ceea ce Reforma intenționa să realizeze ei doreau să ducă la îndeplinire imediat.

Iar Johann Loserth spune:

Anabapțiștii se străduiau să meargă pe urmele pașilor primei biserici din primul secol și să reînnoiască creștinismul original veritabil într-un mod mai radical decât orice altă partidă care lupta pentru reformarea bisericii.

Dovada care sprijină această interpretare este copleșitoare și se găsește în declarațiile adversarilor contemporani ai anabapțiștilor precum și în declarațiile anabapțiștilor înșiși.

Conrad Grebel, fondatorul mișcării fraților elvețieni, afirmă clar acest punct de vedere în scrisoarea lui către Thomas Muntzer din 1524, în cuvinte scrise în favoarea întregului grup care constituie de fapt edictul anabaptist original:

Așa cum înaintașii noștri (Biserica papală romano-catolică) s-au îndepărtat de adevăratul Dumnezeu și de cunoașterea lui Isus Hristos și de adevărata credință în El, precum și de singurul cuvânt adevărat, divin, de instituțiile divine, de dragostea și viața creștină și au trăit fără legea și Evanghelia lui Dumnezeu după niște obiceiuri și ceremonii umane, nefolositoare, necreștine, așteptându-se totuși să ajungă la mântuire, dar au rămas fără ea, așa cum au declarat predicatorii evanghelici (Luther, Zwingli, etc.) și într-un fel încă o mai declară; la fel și astăzi, fiecare om vrea să fie mântuit printr-o credință superficială, fără roadele credinței, fără botezul adevărat, fără dragoste și nădejde, fără practici creștine adevărate, și vrea să persiste în vechile vicii personale și în obiceiurile obișnuite, ritualuri anti-creștine ale botezului și ale Cinei Domnului, fără respect pentru Cuvântul divin, dar respectând cuvântul papei și a predicatorilor antipapali, care totuși nu este egal cu Cuvântul divin și nici în armonie cu acesta.

În respectarea persoanelor și în seducția variată de astăzi sunt greșeli mult mai mari și mai periculoase decât au existat vreodată de la începutul lumii. Am rămas și noi în aceeași greșeală atâta timp cât i-am auzit și i-am citit doar pe predicatorii evanghelici, care sunt vinovați pentru toate acestea și pot fi pedepsiți pentru păcatul nostru.

Dar după ce am luat Scriptura în mână și după ce am consultat-o în multe puncte, am fost instruiți într-un fel și am descoperit marea și dureroasa greșeală a păstorilor și a noastră și anume că nu implorăm zilnic cu înfocare pe Dumnezeu prin gemete constante ca să fim scoși din această distrugere a întregii vieți evlavioase și din toate monstruozițiile umane pentru a ajunge la adevărata credință și la educarea divină.

O declarație similară s-a făcut în 1538, după patrusprezece ani de persecuție, de către un conducător anabaptist care a vorbit în favoarea grupului său în marele colocviu de la Berna cu conducătorii Bisericii reformate:

Deși în biserica națională am primit multă învățătură din **scrierile lui Luther, Zwingli** și alții despre mesă și alte ceremonii papale toate au fost în zadar. Recunoaștem însă că exista un gol mare în ceea ce privește pocăința, convertirea și adevărata viață creștină.

Mintea mea s-a preocupat de aceste lucruri. Am așteptat și am sperat timp de un an sau doi pentru că pastorul avea multe de spus despre îndreptarea vieții, despre a dăruia celor săraci, despre a ne iubi unul pe altul și despre a se abține de la a face rău.

Dar nu am putut să închid ochii la faptul că doctrina care a fost predicată și care se baza pe Cuvântul lui Dumnezeu, nu a fost pusă în practică.

Nu s-a început o adevărată viață creștină și nu exista o concordanță între învățăturile oferite. Și deși mesa și icoanele au fost în cele din urmă desființate, adevărata pocăință și dragostea creștină nu existau. S-au făcut schimbări dar numai în exterior. Aceasta mi-a dat ocazia să fac cercetări în continuare.

Apoi Dumnezeu Și-a trimis mesagerii, Conrad Grebel și alții, cu care m-am consultat despre învățăturile fundamentale ale apostolilor și despre viața și practica creștină.

I-am găsit ca niște oameni care s-au supus doctrinei lui Hristos prin “Bussfertigkeit” (pocăință dovedită prin roade). Cu ajutorul lor am stabilit o congregație în care pocăința a fost dovedită prin noutatea vieții în Hristos.

Este evident din aceste declarații că anabapțiștii erau preocupați în primul rând de “adevărata viață creștină”, adică, o viață dusă după învățăturile și exemplul lui Hristos.

Reformatorii, credeau ei, oricare ar fi fost profesia lor, nu îi puteau asigura pe oameni că au adevărata pocăință, naștere din nou și adevărata viață creștină datorită predicării lor.

Accentul pus de Reformă pe credință era un lucru bun dar insuficient, pentru că fără viața nouă, susțineau ei, credința este falsă.

Critica anabaptistă adusă reformei a fost una foarte aspră dar nu a fost nedreaptă.

Există multe dovezi că deși scopul original urmărit de Luther și Zwingli a fost “un creștinism serios” pentru toți, totuși rezultatul final nu a fost cel scontat pentru că nivelul vieții de creștin printre protestanți a fost în mod frecvent inferior față de nivelul din timpul catolicismului.

Luther însuși a fost foarte conștient de această deficiență. În aprilie 1522 el și-a exprimat speranța că “Noi cei care în prezent suntem aproape păgâni ascunși sub numele de creștini, putem totuși să organizăm o adunare creștină.”

În decembrie 1525 a avut o conversație importantă cu Caspar Schwenckfeld, despre recunoașterea bisericii Nou Testamentale. Schwenckfeld a scos în evidență faptul că formarea acestei biserici noi nu a reușit să aibă ca rezultat o îmbunătățire morală a oamenilor, un lucru recunoscut de Luther, pentru că Schwenckfeld afirmă că “Luther a regretat foarte mult că nu exista nici o dovadă a unei vieți mai bune”.

Între 1522 și 1527, Luther a menționat în mod repetat dorința lui de a stabili o adevărată biserică creștină pentru adevărați creștini (“Die mit Ernst Christen sein wollen”) adică creștini care să mărturisească cu viața lor nu doar cu limba.

S-a gândit să scrie aceste nume a “creștinilor serioși” într-o carte specială și să le păstreze separat față de masa de creștini cu numele, dar văzând că nu va avea destui creștini de acest fel a renunțat la acest plan.

Zwingli a avut de-a face cu aceeași problemă; el a fost provocat de frații creștini elvețieni să înființeze o astfel de biserică; dar a refuzat și a făcut la fel ca Luther. Ambii reformatori au decis că era mai bine să includă masele în biserică și să nu formeze una doar cu creștini adevărați.

Cu siguranță ambii au așteptat ca predicarea Cuvântului și împărțirea cinei să aibă ca rod o viață creștină serioasă cel puțin la unii dintre ei, dar s-au lovit de o masă permanent mare și indiferentă.

Anabapțiștii au spus: “Pornind pe acest drum, reformatorii au renunțat la scopul lor original și au abandonat intenția divină.” Alții ar putea spune că au fost înțelepți și că au fost ca niște lideri de stat.

Totuși anabapțiștii au păstrat viziunea originală a lui Luther și Zwingli, au extins-o și i-au dat formă, cautând să o transforme într-o experiență reală.

Au continuat să organizeze o biserică compusă doar din creștini serioși și chiar au găsit astfel de oameni. Nu s-au gândit de loc că mărimea răspunsului ar putea determina dacă adevărul lui Dumnezeu trebuie aplicat sau nu și au refuzat să facă orice compromis. Au preferat să intrerupă o istorie și o cultură de 1500 de ani mai degrabă decât să nu respecte Noul Testament.

Să nu se spună atunci că decizia lui Luther și Zwingli de a renunța la viziunea originală reprezintă punctul de întoarcere tragic al Reformei? Profesorul Karl Mueller, unul din cei mai exacti și mai cinștiți interpreți ai Reformei, crede la fel și el, pentru că spune: “Puterea agresivă, cuceritoare pe care a manifestat-o luteranismul în prima perioadă s-a pierdut undeva în momentul în care guvernele au luat problemele în propriile mâini și au pus bazele crezului luteran”, adică atunci când biserica de masă a lui Luther a fost pusă în practică.

Luther în anii care au urmat și-a exprimat dezamăgirea față de rezultatul final al Reformei, afirmând că oamenii au devenit din ce în ce mai indiferenți față de religie și

perspectiva morală a fost mai deplorabilă decât oricând.

Ultimii lui ani au fost plini de amărăciune pentru că și-a dat seama de eșecul parțial și exprimările descurajărilor lui sunt bine cunoscute.

Comparați acest sentiment de înfrângere de la sfârșitul carierei aparent de succes a lui Luther cu sentimentul de victorie din inimile martirilor anabapțiști care și-au jertfit viețile lor, ceea ce lumea ar numi înfrângere, conștienți fiind de faptul că și-au păstrat credința până la sfârșit.

După ce am definit anabaptismul în cadrul Reformei, suntem gata să examinăm învățăturile ei centrale.

Viziunea anabaptistă include trei puncte majore:

- În primul rând, *o nouă concepție privind esența creștinismului ca **ucenicie***;
- în al doilea rând, *o nouă concepție despre **biserica** văzută ca o frățietate*;
- și în al treilea rând, *o nouă etică a dragostei și a **nonrezistenței***.

Vom detalia acum cele trei puncte:

1.UCENICIA

În primul rând și fundamental pentru viziunea anabaptistă era concepția despre *esența creștinismului ca ucenicie*.

Era un concept menit să transforme întregul mod de viață al credinciosului ca individ și al societății, transformat după învățăturile și exemplul lui Hristos.

Anabapțiștii nu puteau înțelege un creștinism care făcea din nașterea din nou, din sfințenie și dragoste în principal o problemă a intelectului, o problemă de doctrină sau o experiență “subiectivă” și *nu o transformare reală a vieții*.

Ei cereau o exprimare exterioară a experienței interioare. Pocăința trebuie “dovedită” prin înnoirea comportamentului. “Dovada” era firul roșu ce putea fi văzut prin toate mărturiile și provocările primilor frați din Elveția atunci când li se cerea să dea socoteală de viața lor.

Întreaga viață trebuia adusă literalmente sub domnia lui Hristos într-un legământ de ucenicie, un legământ pe care scriitori anabapțiști erau bucuroși să-l accentueze.

Viața creștină urma să se focalizeze nu atât de mult pe experiența interioară a harului lui Dumnezeu, așa cum era pentru Luther, cât pe aplicația exterioară a aceluia har asupra întregii conduite umane, ceea ce avea ca urmare o încreștinare a tuturor relațiilor umane.

Ei susțineau că adevăratul test al unui creștin era ucenicia.

Marele cuvânt al anabapțiștilor nu era “credința” ca la reformatori, ci “*urmarea (imitarea) lui Cristos*” (nachfolge Christi). Și botezul, cel mai important simbol creștin, era pentru ei “mărturia unui cuget curat înaintea lui Dumnezeu” (1 Petru 3:21), *garanția unei dedicări complete pentru a-L asculta pe Hristos* și nu în principal simbolul unei experiențe trecute.

Anabapțiștii aveau credință, într-adevăr, dar o foloseau pentru a da viață. Teologia pentru ei era un mijloc, nu un scop.

Faptul că Anabapțiștii nu doar au proclamat *idealul uceniei creștine ci l-au și realizat*, în ochii contemporanilor lor dar și-a adversarilor lor, la un nivel deasupra celui mediu, este un lucru relatat de sursele vremii.

Primii reformatori din Elveția și Germania de sud erau cât se poate de conștienți de această realizare și de puterea ei atractivă. Zwingli o știa cel mai bine, dar Bullinger, Capito, Vadian și mulți alții au confirmat concluzia la care ajunsese el și anume că frații anabapțiști erau de obicei creștini sinceri, devotați și eficienți.

Totuși pentru că anabapțiștii au refuzat să accepte sistemul bisericii de stat pe care îl

construiau reformatorii și în plus au adăugat niște cereri “radicale” care puteau schimba întreaga ordine socială, conducătorii Reformei erau complet derutați, nu înțelegeau mișcarea și spuneau că ei cred că anabapțiștii sunt niște ipocriți veritabili.

De exemplu Bullinger îi numește “dușmani diabolici și distrugători ai Bisericii lui Dumnezeu”. Totuși au fost nevoiți să recunoască superioritatea evidentă a vieții lor.

În ultima carte a lui Zwingli contra fraților elvețieni (1527), de exemplu, se găsesc scrise următoarele:

Dacă cercetezi viața și comportarea lor, la primul contact pare ireproșabilă, pioasă, simplă, atractivă, chiar, deasupra acestei lumi. Chiar și cei ce sunt înclinați să fie critici vor spune că viețile lor sunt excelente.

Bullinger însuși, care a scris discursuri violente împotriva lor, a fost obligat să recunoască despre frații elvețieni că:

Cei ce se unesc cu ei vor fi primiți de pastorii lor, în biserica lor prin rebotezare și pocăință și înnoirea vieții. Ei își trăiesc deci viața părând că au un comportament spiritual. Ei denunță pofta, mândria, profanarea, conversația desfrânată și imoralitatea lumii, băutura și lăcomia.

Nemulțumirea lui Bullinger (1531) că “oamenii aleargă după ei de parcă ar fi sfinți vii” a fost prezentată mai înainte.

Vadian, reformatorul din Sf. Gall, a mărturisit că “nici unul nu era mai înclinat spre anabaptism și mai ușor de confundat cu aceștia decât cei ce aveau o dispoziție pioasă și onorabilă.” Capito, reformatorul din Strassburg, a scris în 1527 despre frații din Elveția:

Mărturisesc sincer că în cei mai mulți (anabapțiști) există dovezi clare de pioșenie și consacrare și într-adevăr un zel care trece dincolo de orice suspiciune de nesinceritate. Căci ce avantaj pământesc ar putea ei câștiga dacă îndură exilul, tortura și alte pedepse indescrifibile ale trupului?

Mărturisesc în fața lui Dumnezeu că nu pot spune că ei sunt nepăsători față de lucrurile pământești din cauza lipsei înțelepciunii ci din cauza unor motive divine.

Predicatorii din Cantonul Berna au recunoscut într-o scrisoare adresată Consiliului din Berna în 1532 că:

Anabapțiștii dau senzația unei pioșenii exterioare mult mai mult decât noi și decât toate bisericile care împreună cu noi mărturisesc pe Hristos, și ei evită păcatele dezgustătoare care sunt obișnuite printre noi.

Walter Klarer, cronicarul reformator din Appenzell, Elveția, a scris: Cei mai mulți anabapțiști sunt niște oameni care la început au fost cei mai buni dintre noi în răspândirea Cuvântului lui Dumnezeu.

Și teologul Romano Catolic, Franz Agricola, în cartea sa din 1582, *Împotriva teribilelor erori ale anabapțiștilor*, spune:

Printre sectele eretice existente nu este nici una care să ducă în aparență o viață atât de pioasă ca anabapțiștii. Cât privește viața lor publică, exterioară sunt fără reproș. Fără minciună, decepții, înjurături, lupte, limbaj dur, fără poftă nestăpânită de a mânca și a bea, fără afișaj personal ci plini de umilință, răbdare, loialitate, curăție, onestitate, cumpătate, loialitate, astfel încât ai zice că sunt plini de Duhul Sfânt al lui Dumnezeu.

O dispoziție împotriva fraților din Elveția publicată în 1585 de Consiliul din Berna afirmă că păcatele dezgustătoare și viciile erau obișnuite printre predicatorii și membrii Bisericii reformate, adăugând:”Și acesta este motivul cel mai serios că mulți oameni pioși, care se tem de Dumnezeu din toată inima lor sunt răniți și părăsesc biserica noastră (pentru a se uni cu cea a fraților).

Una din caracterizările contemporane cele mai bune ale anabapțiștilor este cea dată în 1531 de Sebastian Frank, un martor obiectiv și înțelegător, deși un adversar al anabapțiștilor, care a scris următoarele: *Anabapțiștii ... curând și-au câștigat urmași,...atrăgând multe suflete*

sincere care aveau zel pentru Dumnezeu, pentru că ei nu propovăduiau nimic altceva decât dragostea, credința și crucea. Se arătau umili, răbdători în suferințe; frângeau pâinea unii cu alții ca dovadă a unității și dragostei. Se ajutau unii pe alții cu credincioșie și se numeau frați... Au murit ca martiri, suportând cu multă răbdare toate persecuțiile.

O altă confirmare a evaluării de mai sus privind realizările anabapțiștilor se află în faptul că în multe locuri cei ce duceau o viață de creștini reală erau în pericol de a fi suspectați de erezia anabaptistă.

Caspar Schwenckfeld, de exemplu, a declarat: “Sunt bârfit, atât de predicatori cât și de alții, că aș fi anabaptist, așa cum primesc acest nume toți ceilalți care duc o viață pioasă de adevărat creștin.” Bullinger însuși s-a plâns că:

...sunt dintre aceia care în realitate nu sunt anabapțiști dar au o aversiune pronunțată față de senzualitatea și frivolitatea lumii și deci condamnă păcatul și viciul și în consecință sunt numiți greșit anabapțiști de către cei mereu nemulțumiți.

Marea colecție de materiale ale anabapțiștilor, numită în mod obișnuit *Taufer-Akten*, acum la al treilea volum, conține un număr de astfel de ilustrații specifice. În 1562 un anume Caspar Zacher de Wailblingen din Wurttemberg a fost acuzat că este anabaptist, dar dosarele curții relatează că datorită faptului că el era un om invidios care nu se putea înțelege cu ceilalți și care adesea stârnea certuri și se făcea vinovat și de faptul că înjura și purta armă, nu era considerat a fi anabaptist.

Pe de altă parte, în 1570, un anume Hans Jager de Vohringen din Wurttemberg a fost adus în fața curții suspectat fiind de a fi anabaptist în principal pentru că nu înjura și ducea o viață ireporșabil

2.BISERICA

Al doilea element major în viziunea anabaptistă a fost apariția din principiul central al înnoirii vieții și din aplicarea creștinismului în viață *a unui nou concept despre biserică.*

Elementul central absolut esențial al acestui concept era apartenența voluntară a membrilor la biserică, și se baza pe adevărata convertire care implica o dedicare deplină pentru o *viață de sfințenie și de ucenicizare*.

Această viziune este în contrast cu conceptul de biserică a reformatorilor care păstrau ideea medievală a bisericii maselor, în care membrii erau întreaga populație de la naștere până la moarte în mod obligatoriu prin lege și forță.

Opoziția anabaptistă față de botezul copiilor trebuie interpretată din punctul de vedere al acestui nou concept despre biserică.

Cauza dezavuării bisericii de stat nu a fost botezul copiilor; acesta a fost doar un simbol al cauzei. Cum pot copiii să-și ia un angajament bazat pe cunoașterea a ceea ce înseamnă creștinism adevărat? S-ar putea ca ei să experimenteze în mod pasiv harul lui Dumnezeu (deși anabapțiștii pun chiar și această posibilitate sub semnul întrebării), dar nu pot răspunde dedicându-și viața Domnului Hristos. Deci botezul copiilor nu doar că nu are nici un sens, dar va deveni un obstacol serios pentru înțelegerea adevărată a naturii creștinismului și a ceea ce înseamnă să fii membru într-o biserică. Doar botezul unui adult poate semnifica o dedicare a vieții făcută în mod conștient.

Un corolar inevitabil al conceptului despre biserică ca un trup de creștini dedicați care practică creștinismul, angajați să traiască la cele mai înalte standarde ale Noului Testament a fost insistența pentru separarea bisericii de lume, adică nonconformismul creștinului la modul de viață lumesc.

Lumea nu ar tolera practicarea principiilor adevăratului creștinism în societate, iar biserica nu ar putea tolera modul de viață lumesc între membrii ei.

De aceea singura soluție urma să fie separarea ("Absonderung"), adică adunarea adevăraților creștini în propria lor societate creștină, unde modul de viață al Domnului Hristos ar putea și ar trebui practicat.

Menno Simons spune despre această separare:

“Toate scrierile evanghelice ne învață că biserica Domnului Hristos a fost și este un popor despărțit de lume în doctrină, viață și închinare.”

În marea dezbateră din 1523 de la Zofingen, purtătorul de cuvânt al fraților elvețieni a spus:

Adevărata biserică este despărțită de lume și se conformează naturii Domnului Hristos. Dacă o biserică este una cu lumea nu o putem recunoaște ca fiind o biserică adevărată.

Într-un sens acest principiu al nonconformismului cu lumea este doar o expresie negativă a cerinței pozitive de ucenicizare, dar putem merge și mai departe în sensul că el reprezintă o judecată făcută ordinii sociale contemporane, pe care anabapțiștii o numesc “lume”, reprezentată de cei ce nu sunt creștini și fixează o linie de demarcare între comunitatea creștină și societatea lumii.

O consecință logică a conceptului de nonconformitate cu lumea a fost conceptul bisericii în suferință. Conflictul cu lumea a fost inevitabil pentru cei ce s-au străduit să ducă o viață de adevărat creștin.

Anabapțiștii se așteptau la opoziție; ei au luat literalmente cuvintele Domnului Isus când El a spus: “În lume veți avea necazuri”, dar tot literalmente au luat și cuvintele Lui de încurajare: “dar, îndrăzniți, Eu am biruit lumea”.

Conrad Grebel a spus în 1524: Adevărații credincioși creștini sunt oi între lupi, oi gata de a fi măcelărite, ei trebuie să fie botezați în chinuri și dureri, necazuri, persecuții, suferință și moarte; ei trebuie încercați prin foc pentru a ajunge în patria odihnei veșnice nu luptând împotriva “cărnii și sângelui ci împotriva căpeteniilor, împotriva domniilor, împotriva stăpânilor în tinericului acestui veac, împotriva duhurilor răutății care sunt în locurile cerești.”

Profesorul Ernest Staehelin din Basel, Elveția, spune: *Anabaptismul prin hotărârea lui fermă de a urma în viață și în practică principiile Bisericii creștine primare a păstrat vie*

convingerea că cel ce e în Domnul Isus Hristos este o făptură nouă și că cei ce se identifică cu cauza Lui în mod necesar vor întâmpina opoziție din partea lumii.

Poate această persecuție i-a făcut pe anabapțiști atât de conștienți de conflictul dintre biserică și lume, dar această persecuție s-a datorat faptului că ei au refuzat să accepte ceea ce ei considerau modul sub-creștin de viață practicat de creștinătatea europeană.

Puteau să evite persecuția dacă s-ar fi conformat, sau ar fi putut să-și modifice practicarea credinței până într-un moment mai potrivit și puteau naviga sub alte culori așa cum a făcut David Joris, dar ei au ales cu un curaj deosebit și cu o onestitate desăvârșită, să-și trăiască credința, să sfideze ordinea existentă a lumii și să sufere consecințele.

Important pentru viziunea anabaptistă asupra bisericii era insistența asupra practicării reale a legăturii frățesti și a dragostei dintre membrii bisericii.

Acest principiu a fost înțeles nu doar ca exprimarea unor sentimente pioase ci ca o împărtășire reală a bunurilor pentru împlinirea nevoilor altora în spiritul ajutorului reciproc.

Hans Leopold, un martir al fraților elvețieni din 1528, a spus despre frați: “Dacă ei știu pe cineva care este în nevoi, fie că este sau nu este membru al bisericii lor, ei consideră că este datoria lor, ce rezultă din dragoste pentru Dumnezeu, să se ducă și să ofere ajutor.”

Heinrich Seiler, un alt martir al fraților elvețieni martirizat în 1535, a spus:

“Nu cred că e ceva greșit ca un creștin să aibă o proprietate a sa, dar el nu e nimic mai mult decât un administrator.”

O carte veche huterită afirmă că una din întrebările puse de frații elvețieni celor ce erau candidați pentru botez era “dacă se puteau consacra cu toate proprietățile lor temporare în slujba Domnului și a poporului Său.”

Un protestant din Strassbourg, care vizita frații elvețieni în timpul unui serviciu de botez în acel oraș în 1557, a spus că o întrebare adresată tuturor candidaților la botez a fost “dacă ei erau gata, dacă era necesar, să-și dedice toate lucrurile care erau în posesia lor în

slujba frățietății și că nu vor pregeta să acorde ajutor oricărui membru în nevoi dacă vor putea să o facă.”

Heinrich Bullinger, un dușman înfocat al fraților, afirmă:

“Ei propovăduiesc că fiecare creștin are datoria în fața lui Dumnezeu, din cauza dragostei, să folosească, dacă apare nevoia, toate lucrurile din posesia sa pentru împlinirea tuturor necesităților oricărui frate care este în nevoi.”

Acest principiu al frăției depline și al administrării a fost realmente practicat și nu speculat doar. În forma lui absolută, respingând complet proprietatea privată, a devenit modul de viață a Fraților Huteriți în 1528 și a rămas așa până în zilele noastre, pentru că huteriții susțin că proprietatea privată este cel mai mare dușman al dragostei creștine.

Una dintre istoriile din secolele XVI și XVII care ne inspiră, este cea a practicării cu succes a vieții trăite în comun de acest grup.

3. NON-REZISTENȚA

Al treilea mare element din viziunea anabaptistă a fost etica dragostei și non-rezistenței aplicată tuturor relațiilor dintre oameni. Frățietatea a înțeles aceasta ca însemnând abandonarea totală a luptelor, conflictelor, violenței și luarea vreunei vieți omenești.

Adevărații creștini nu folosesc sabia lumească și nici nu se implică în războaie, pentru că nu mai suntem sub legea Vechiului Legământ Evanghelia nu trebuie apărată cu sabia și nici cei care o acceptă nu trebuie să se auto-protejeze.

În 1544, Pilgram Marpeca, lider bisericesc din sudul Germaniei, vorbind din Matei 5, a spus:

Toate luptele, conflictele și războaiele trupești, lumești, firești și pământești sunt anulate și desființate printr-asa o lege ... legea dragostei... Hristos Însuși a ținut-o dând astfel urmașilor săi un model pe care să-l urmeze.

Peter Riedeman, conducătorul bisericii huteriane, a scris în 1545:

Hristos, Prințul Păcii, și-a stabilit Împărăția, aceasta este Biserica Lui, și a cumpărat-o prin sângele Său. În această Împărăție toate luptele lumești s-au sfârșit. Așa că un creștin nu ia parte la război și nici nu mânuiește sabia pentru a se răzbuna.

Menno Simons, din Olanda, a scris în 1550:

Cei născuți din nou nu merg la război și nici nu se implică în lupte. . . . Ei sunt copii ai păcii care și-au făurit din săbiile lor fiare de plug și din sulile lor cosoare și nu știu de război . . . sulile și săbiile de fier la lăsăm celor ce consideră sângele uman și sângele porcilor de aceeași valoare.

În acest *principiu al non-rezistenței sau al pacifismului biblic*, care a fost crezut în totalitate și care a fost practicat de toată comunitatea anabaptistă și descendenții lor din Europa de la început până în secolul trecut, anabapțiștii au fost din nou conducători creativi, mult înaintea acelor timpuri, cu aproximativ un secol și un sfert înainte de Reformă.

Trebuie să ne amintim că ei au ținut acest principiu în zilele când și biserica protestantă și cea catolică nu numai că aprobau războiul ca și un instrument al politicii statului, dar îl foloseau și în conflictele religioase. Este adevărat, desigur, că profeți anteriori, ca Peter Chelcicâț, au apărut aceleași puncte de vedere, dar nu au lăsat în urma lor pe nimeni care să practice acest principiu.

În timp ce recapitulăm viziunea anabapțiștilor, devine clar că sunt două centre în această viziune.

Primul punct de vedere se referă la natura esențială a creștinismului.

Este creștinismul în primul rând o problemă a primirii harului divin prin religia sacramentală preoțească (catolicismul roman)? Este mai ales o bucurie a unei experiențe interioare a harului lui Dumnezeu prin credința în Hristos (luteranismul) *sau este mai mult o transformare a vieții prin ucenicie (anabaptismul)?* Anabapțiștii nu au fost nici instituționaliști, nici mistici, nici pietiști, pentru că ei au căutat să-l urmeze pe Hristos în viața

de fiecare zi.

Pentru ei era de neconceput ca o persoană să fie cu adevărat creștină fără a începe o nouă viață care să fie bazată pe principii divine atât pentru ei înșiși cât și pentru toți ceilalți oameni care se decid să-l urmeze pe Hristos.

Al doilea punct de vedere se raportează la biserică. Pentru anabapțiști, biserica nu era nici o instituție (catolicismul), nici un instrument a lui Dumnezeu pentru proclamarea Cuvântului divin (luteranismul), nici un grup care să se inspire unul pe altul cu idei pietiste (pietismul). Biserica reprezenta o frățietate a dragostei prin care a fost arătat în toată plinătatea idealul vieții creștine.

Viziunea anabaptistă trebuie clarificată și mai departe prin compararea celor patru etici sociale ale celor patru grupuri principale de creștini din perioada reformei: catolicii, calviniștii, luteranii și anabapțiștii.

Catolicii și calviniștii aveau o vedere la fel de optimistă cu privire la lume, fiind de acord că omenirea poate fi răscumpărată; susțineau că întreaga societate poate fi adusă sub suveranitatea lui Dumnezeu și poate fi încreștinată cu toate că foloseau metode diferite pentru a-și atinge scopul.

Luteranii și anabapțiștii aveau un punct de vedere pesimist cu privire la lume, negând faptul că toată societatea poate fi creștinizată; dar atitudinea ulterioară a acestor două grupuri față de ordinea socială a fost diametral opusă.

Luteranismul a spus că dacă creștinul trebuie să trăiască într-o lume păcătoasă, atunci el trebuie să facă unele compromisuri.

Ca și cetățean, nu poate evita participarea la relele lumii, de exemplu, în războaie, și pentru aceasta, singurul refugiu era să caute iertare prin harul lui Dumnezeu; numai prin experiența lui personală poate un creștin să-și creștineze viața cu adevărat.

Anabapțiștii au respins în totalitate acest punct de vedere. Datorită faptului că pentru

ei viziunea principală era că nu trebuie acceptat nici un compromis cu cel rău, creștinul nu are voie, în nici o circumstanță, să participe la conducere în societatea existentă, lucru care este contrar spiritului și învățaturii lui Hristos și a practicilor apostolice.

Anabaptistul trebuie să se îndepărteze de sistemul lumesc și să creeze o societate creștină în părtășie cu frățietatea.

O extindere a creștinătății prin convertirea indivizilor și transferul lor din lume în biserică este singura cale prin care progresul poate fi făcut în a creștiniza societatea.

În orice caz, anabaptistul era realist. Privind în viitor, el a văzut șansa infimă ca majoritatea oamenilor să intre într-o astfel de societate cu idealuri atât de înalte.

De aici, el a prevăzut un conflict lung și dureros dintre biserică și lume. Dar nu a prevăzut vreun timp când biserica va conduce lumea. Biserica va fi tot timpul o biserică care suferă. Anabaptismul a fost de acord cu cuvintele Domnului Isus când a spus că pentru ca să *fie un ucenic al Lui*, trebuie să se lepede de sine, să-și ia crucea în fiecare zi și să-L urmeze și *că puțini vor fi acei ce vor intra pe poarta cea strâmtă și vor merge pe calea cea îngustă a vieții*.

Dacă această posibilitate ar părea prea descurajatoare pentru cineva, anabapțiștii ar replica că viața în frățietatea creștină este plină de dragoste și bucurie.

Viziunea anabaptistă nu a fost un plan amănunțit pentru reconstruirea societății umane, dar frații credeau că Domnul Isus a intenționat ca *Împărăția lui Dumnezeu* să fie așezată pe pământ, aici și acum și chiar au început să acționeze în felul acesta.

“Nu vom crede,” au spus ei, "că predica de pe munte sau orice altă viziune pe care Domnul Isus a avut-o este numai o viziune cerească care să-i țină pe urmașii Lui în tensiune până în ziua aceea măreață când se va reîntoarce, ci trebuie să practicăm ceea ce ne-a învățat El, crezând că pe unde a umblat El putem să călcăm și noi, prin harul Său."

Sfârșit

Tradus și folosit cu permisiune

Din The Anabaptist Vision; Herald Press

Tradus și folosit cu permisiune